



Stockholm 14 mars 2018

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Ert drn N2017/07438/FF
Vårt dnr NFH 2018-1

Remissvar på betänkandet *Ett land att besöka* (SOU 2017:95)

Bakgrund

Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH), en statlig myndighet under Kulturdepartementet med Tillväxtverket (Näringsdepartementet) som värdmyndighet väljer att svara ur ett slöjdperspektiv, vilket främst berör kulturturism, civilsamhällefrågor samt små- och mikroföretagande. NFH ingår i Kulturrådets samverkansråd och har tät kontakt med regionerna och de regionala hemslöjdskonsulenterna. De regionala hemslöjds-konsulenterna har uppdrag inom såväl främjande av näring som kultur. Ett antal regioner har inom sitt främjandearbete inom slöjd, i sina kulturplaner, målsättningar inom destinations- och besöksmålssektorn.

Sammanfattning

Nämnden för hemslöjdsfrågor ställer sig bakom betänkandets förslag om ett *nytt övergripande politiskt mål för hållbar turism och växande besöksnäring: att öka besöksnäringens och turismens bidrag till hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i hela landet.*

NFH ställer sig även bakom förslagen om inrättandet av ett *Nationellt besöksnäringssforum som får uppdrag att utveckla en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring, bildandet av en ny nationell funktion för långsiktig uppbyggnad av innovationsförmåga och kunskapsutveckling samt stärkandet av myndighetssamordningen som sker inom ramen för Besöksnäringens myndighetsgrupp.* NFH vill särskilt understryka vikten av konkreta insatser och möjliga förenklingar som kan mobilisera en mångfald av aktörer från civilsamhälle och näring att göra insatser inom natur- och kulturturism.

Nämnden för hemslöjdsfrågor ser stora möjligheter i att synkronisera föreslagna insatser i *Ett land att besöka* med delar av det som föreslås under kulturavsnittet i *Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande SOU 2017:1 För Sveriges landsbygger - en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd.*



Nämnden för hemslöjdsfrågors kommentarer

Kulturturism kapitel 11

Förslagets andra punkt i kapitlet kulturturism

*- att Tillväxtverket inom ramen för befintligt uppdrag och i samarbete med Kulturrådet, **kartlägger och beskriver samband och synergier mellan kulturella och kreativa näringar och besöksnäringen**, kommunicerar resultatet och ger förslag på insatser som stödjer regionalt tillväxtarbete inom detta fält*

I Tillväxtverkets rapport *Kreametern – en guide till svensk statistik för kulturella och kreativa näringar* presenteras statistisk för att möjliggöra ekonomisk analys av de kulturella och kreativa näringarna i Sverige. Statistiken presenteras på Tillväxtverkets webbplats. **Slöjd och hantverk finns inte med som egen branschgrupp eller branschkategori i den nationella definitionen.** Tillväxtverket skriver "Näringsverksamheterna har en självklar plats inom de kulturella och kreativa näringarna, men **de saknar egna SNI-koder och är dolda i systemet**".

Denna typ av problem måste uppmärksammas om det småskaliga, det udda och det hantverksmässigt tillverkade skall kunna främjas inom regionalt tillväxtarbete och besöksnäring. Tillväxtverket bör få i uppdrag att utveckla statistiken inte bara konstatera att den är bristfällig.

11.2 Aktörer inom kulturturism

Nämnden för hemslöjdsfrågor ingår i det samverkansråd som är kopplat till samverkansmodellen och fördelningen av statliga kulturpengar till regionerna. Samverkansrådets medlemmar går igenom alla nya regionala kulturplaner, på slöjdens område har flera regioner redan skrivningar om besöksmål och besöksnäring. De regionala hemslöjdskonsulenter har kännedom och kunskap om vilka företag och vilka publika evenemang som finns i respektive region och som kan vara en del i besöksmålnäringen. Infrastrukturen i det småskaliga företagandet inom slöjd och hantverk förbises ofta på grund av att företagen har för låg omsättning eller saknar lämplig SNI kod. Små- och mikroföretagen skulle kunna fångas upp via kontakt med t ex regionala hemslöjdskonsulenter med främjaruppdrag.

Exempel på mål i regionala kulturplaner gällande slöjd och besöksmålnäring:

Gotland. Att skapa en dialog mellan besöksnäringens större aktörer och konsthantverkarna för att stärka konsthantverkets roll i varumärket Gotland.

Jämtland Härjedalen. Inom hemslöjden finns även en stark utvecklingspotential vad gäller besöksnäring och turism där samarbete mellan turistdestinationerna och andra regionala kulturverksamheter kan utvecklas. Den årliga konst- och hantverksrundan Kul Tur med öppna ateljéer och verkstäder är ett resultat av samverkan mellan regionala kulturverksamheter och professionella kulturskapare.



Västernorrland. Hemslöjdskonsulenterna söker under 2018 nya målgrupper på nya arenor och skapar näringstillfällen, genom att söka samarbete med stora arrangörer av friluftslivsevenemang för att få in slöjd i deras utbud slöjd och naturturism kombinerad.

11.4 Samtida kultur, arkitektur, form och design

Bedömning- *"Samtida kultur och besöksnäring är områden med starka kopplingar, och är därför politik- och verksamhetsområden som bör samagera i högre grad än idag."*

NFH instämmer starkt i utredningens beskrivningar om att de **små hantverksföretagen** och konstnärerna tillsammans med natur- och kulturmiljöområden "hela destinationer" som Gotland, Öland och Österlen. Om detta skall fungera måste satsningar av olika slag vara **anpassade efter dessa små företags förutsättningar**.

Visit Sweden har i uppdrag av regeringen att arbeta med **designrelaterad export och turism**, det vore av **stort värde om slöjd och konsthantverk innefattas i denna satsning**.

11.9 Småskaliga kulturmiljöer och ideellt arbete och

11.10 Samisk kultur

NFH vill understryka vikten av civilsamhällets engagemang och insatser som anordnare av olika evenemang vilka lockar turister och skapar möjligheter för dem som verkar i bygden.

De ideellt anordnade slöjd och hantverksevenen **Fårfesten i Kil** och **Vävmässan** (ambulerande) lockar 9 000 respektive 8 000 besökare under tre dagar. Dessa evenemang lockar nationella och internationella besökare som spenderar pengar på boende, förtäring, hyra av bil samt köper varor och betalar för föredrag och workshops.

Jokkmokks marknad lockar under tre dagar 35 000 - 45 000 besökare till ett samhälle med 3 000 innevånare. Fler exempel finns på så kallade konstrundor vilka lockar stora skaror av besökare till Österlen, Öland och Värmland där hantverk, slöjd och matkultur kombineras.

Konsekvenser av utredningens förslag

15.7 Konsekvenser för små företag

I sammanhanget vill NFH särskilt betona Vinnovas uppdrag som innebär att **inrätta inkubatorer särskilt inriktade på uppsökande verksamhet mot solo, små och medelstora företag i landsbygderna**. Slöjdare och konsthantverkare är i hög utsträckning, över 70% (s.12 *Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor*, rapport från Konstnärsnämnden januari 2017), näringsidkare som driver enskild näringsverksamhet, handelsbolag eller fåmansaktiebolag. En växande grupp, över



20%, är kombinatorer, det vill säga de som både har inkomster i form av A-skatt som löntagare och F-skatt från egen näringsverksamhet.

Dessa **solo eller mikroföretagare passar ofta inte in i befintliga stödsystem** på grund av ekonomiska trösklar eller på grund av att små kulturföretags affärslogik inte motsvarar traditionell affärsverksamhet. Även inom produktion av råvaror, till exempel ull och skinn finns motsvarande problematik, att man är för liten för att passa i befintliga stödsystem. Många mikroföretag efterfrågar företagsrådgivning, mentorsstöd och nätverk (s. 7 och s. 13 Nationell Agenda för företagsutveckling av området slöjd, konsthantverk och småskalig designproduktion).

Småföretagare inom området slöjd och konsthantverk som sysslar med råvaruproduktion (t ex ull, skinn, mikrospinnerier) är mycket intressanta ur destinationsutvecklingssynpunkt och som besöksmål.

Synkronisering av insatser inskrivna i Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande SOU 2017:1

Nämnden för hemslöjdsfrågor ser stora möjligheter i att synkronisera föreslagna insatser i *Ett land att besöka* med delar av det som föreslås gällande kulturområdet i *Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande SOU 2017:1 För Sveriges landsbygder - en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd*

Exempel finns i *Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande SOU 2017:1* "det förslag som har störst potential för effekt för små företag är det som handlar om att **växla upp arbetet med regelförenkling för företag i besöksnäringen**. Det kan handla om digitaliserade tillståndsprocesser, förenkla lagstiftning, förbättra service och handläggningsprocesser."

Ett annat förslag är att ge Vinnova i uppdrag att ta fram arbetssätt för att **skapa förutsättningar för innovationer för företag i landsbygderna**. Det skulle innebära att Vinnova vidareutvecklar sitt arbete med att nå ut med innovationsstöd via rådgivare och forskare som är närvarande i landsbygderna. Ett annat förslag är att utveckla Vinnovas **inkubatorprogram** med att inrätta inkubatorer särskilt inriktade på uppsökande verksamhet mot **solo, små och medelstora företag** i landsbygderna.

Remissvaret har förberetts av Friedrike Roedenbeck och beslutats av nämnden per capsulam den 26 mars 2018.